

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . . 3 ft.
Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyom-
dászatjában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Falusi fogalmak a vallásról és nemzetiségről.

Ha akar ez lenni sem egyház-
dogmatikai, sem állam-politi-
kai fejtegetés, hanem csak
egy, a társadalomból merített
cikk, és ez sem a társadalom
magasabb régióiból, hanem
annak legalsóbb rétegéből, a
népből.

Annak, aki a néppel mindennap érintkezik,
annak, aki a népet minden oldalról ismerni tan-
ulja, annak, aki a nép életmódja iránt érdeklő-
dik: könnyű lesz rájönni arra, hogy milyen fogal-
makkal bír a nép a vallásról és nemzetiségről.

Hogy ezen fogalmak nagyon is ferdék, ta-
lán mondanom sem kell. Bátran kimondhatom a
szót, hogy a falusi ember a vallást, a nemzeti-
ségtől megkülönböztetni nem tudja, nem értvén
ide a falusi értelmiséget, melynek hivatása lenne,
e részben a népet apathijából felkelteni és észre
teríteni.

Mert hát hogyan is állunk a fennebbi fogal-
mak dolgában, a népnél? Bizony-bizony nagyon
gyarlón, jobban mondva sehogy.

Az egy községbeli lakosság, ha nem is ve-
gyes ajku, hanem csak külön felekezeti, milye-
nek pl. a tiszta magyar ajku róm. kath. és re-
formátus helységek, a nép mégis oly válaszfallal
kerített el önmagát, mintha legalább is az egyik
pogány, a másik meg keresztény lenne. Nagyobb
emmel az egymástól való idegenkedés ott, ahol a
különböző vallásfelekezet mellett az anyanyelv
sem azonos. Ezek aztán annyira mennek, hogy
az érintkezés is csak akkor jön létre közöttük,
ha a legnagyobb szükség kényszeríti őket erre.
És ezt az érintkezést annál könnyebben kerül-
hetik ki, mert csaknem minden községben teljesen
elkülönítve laknak, de sehol sem összevegyülve. *)

Ezen elkülönítés szüli aztán azon első bajt,
hogy az egy falu népe nem érintkezhetik, ért-
em alatta a mindennapi egymásra való utalás szülte
érintkezést, mert hát az nem érintkezés, ha „jó
napot” mondok, és a szomszédom arra „adj’ Ist-
ten”-nel felel. Vagy tegyük fel, hogy érintkezik,
ez az érintkezés akkor nem őszinte, nem bizal-
mas, nem olyan, amilyennek lennie kellene, ha-
nem idegenszerű és erőtetett olyannyira, hogy
csak nagyon ritkán hívja egymást a külön vallás-
beli nagyobb munkára, fuvarra vagy bármely
egyéb dologra, hogy pedig egyéb szíveséget te-
gyen. minő péld. a váltóbeli kezesség, vagy akár
az egyéb csekélyebb emberbaráti jóakarattól ki-
folyó szíveség, azt egymástól kérni meg sem
kísérlik, mert hát nem egy házba járnak az Ist-
tent imádni; ezen idegenkedés és bizalmatlanság
a népből ott még nagyobb, ahol a valláskülön-
ség mellett ott van még a nyelvkülönbség is.

És ha ezen a bajon, mint mondani szokták
másképp segíteni nem lehet, segítsen azon társa-
dalmi úton az intelligencia. Ismertesse meg a
néppel, hogy keresztények vagyunk mindannyian,
hogy az állam által nyújtott jótéteményekben,
valamint a terhekben is egyaránt részesül az egyik
egy, mint a másik. Igyekezünk a népet kitaní-
tani, hogy a törvény előtt mindannyian egyenlők
vagyunk, járjunk elől szép példával, és min-
den társas összejöveteleknél, ne tegyünk külön-
séget a faj és nemzetiség között, hívjuk el az
egyiket éppen úgy, mint a másikat, ne szigetel-
jük el egymást, és megértetvén a néppel mind-
ezeket, akkor az sem fog tartani lakodalmat, hogy
arra a szomszédját meg ne hívja, nem tart ke-
resztelőt, hogy szomszédja ott ne legyen, és egy-
szóval minden szokásos összejöveteleknél, ott lesz
az egyik jó szomszéd a másik mellett, fajra, val-
lásra és nemzetiségre való különbség nélkül.

És mennyit nyernénk ez által különösen a
magyar nyelv terjesztése körül, annak kincse ki-
számíthatatlan, mert érintkezvén a nép egymással,
szinte kénytelenítettnek a szomszéd barátjának
nyelvét és szokásait elsajátítani.

Mintászerű kivétel Bikity. Szerk.

Ekként cselekedve és eluljárva az intelli-
gencia, sokkal többet tehetne és tenne is, mint
a magyar nyelv terjesztő egyesületek.

cs. — ő.

A bácskai mocsarakról.

Három évvel ezelőtt egy értekezésben megkísérlet-
tem Bács-Bodrogh vármegye egy részének geológiai vi-
szonyait leírni. *) Bácskának főképen északi fele képezte
akkor vizsgálódásom tárgyát s északnyugoti részére nézve
megállapíthattam szódás térszínét (terrenum). Kérdés,
vajon efféle terület előfordul-e máshol is Bácskában,
különösen pedig kiterjed-e az alsó Bácskára is? Ezt
a kérdést akkor még felelet nélkül voltam kénytelen
hagyni. Eleinte hajlandó voltam azt tartani, hogy alsó
Bácska nem tartozik a magyar szódavidékhez.

Ez idő óta alkalmam volt Bácskának talajviszo-
nyait különböző más részeiben is megfigyelni és meg-
vizsgálni. Az itt látott és megvizsgált dolgok egyrészt
megerősítik első értekezésemben kifejezett több nézete-
met, másrészt pedig némelyiket közelebbi áttanulmányo-
zás után alaptalanok bizonyították. Minazonáltal meg-
győződhettem, hogy a bácskai mocsarak olyan fontos
bizonyítékoknak tekintendők, melyek nemesak Bácská-
nak, de az egész Magyar Alföldnek geológiai múltját
megvilágítják.

A Duna és Tisza közötti területnek Pest és Bács
megyében levő része lejtős sík, mely északról délnek
fokozatosan esik. E sík Bácskába való belépésénél — Jan-
kovác és Kisszállásnál — 140 m.-nyire van az Adriai-
tenger színe fölött; helyel-közzel még magasabban is.
A megye déli határán, a Duna mentén, a közepmagas-
ság körülbelül 80 m. (Ujvidék); több helyen még ennél
is alacsonyabb. Minthogy Bácskának észak-déli irányban
való kiterjedése egy geográfiai szélességi foknál csak
valamivel több, egy kerekcsúszásban 120,000 méternyi tá-
volságra 60 méternyi vagy 1 kilométer távolságra 1/2
méternyi esés jut, azaz minden egyes kilométernyi út,
mit északról délnek teszünk a bácskai síkon, fél méter-
rel süllyed lejjebb. Nem egészen helyes tehát, ha Bács-
kának talaját tökéletes síknak tekintjük. Mélykut, mely
Bácskában a legmagasabb hely, 141 méternyire fekszik
az Adriai-tenger fölött, ellenben Villovo, a legalacsonyabb
bácskai helység, csak 77 méternyire. Itt azonnal 64 mé-
ternyi különbséget kapunk. Bácska területe akkor sem
mutatkozik tökéletes síknak, ha nyugot-keleti irányban
vizsgáljuk. Felső Bácskának (a Ferenc-esatornától északra)
itt más alakulata van mint alsó Bácskának. Felső Bácska
a megye közepén emelkedett, annyira, hogy ott gerincet
képez, mely mindkét felől (a Duna és Tisza felől) süllyed.
A Duna felőli része általában magasabb és az oldalon
meredekebben süllyed, a Tisza felé való süllyedése ellen-
ben fokozatosabb. A Tiszavidék mintegy tíz és több mé-
terrel fekszik alacsonyabban a megfelelő Dunavidéknél.

Alsó Bácskában (a Ferenc-esatornától délre) már
nagyobb egyformaság mutatkozik. Itt a talaj lassan és
egyenletesen süllyed a nyugoti Dunától keletnek a Ti-
záig és közepé táján semmiféle talajemelkedés sem sa-
kitja meg. Bácska keleti része általában alacsonyabban
fekszik nyugoti részénél; legalacsonyabban fekszik benne
a volt Csajkás kertület.

De éppen itt, a volt Csajkás kertületben tűnik fel
szemünk előtt egy igen érdekes geológiai képződmény,
mely szárazföldünkön messze vidéken egyedülnek tekin-
thető. Ez a titeli heg, a mely aránylag kis területen
fensík alakban emelkedik ki Títeln, a Tisza folyó, Mosorin,
Villovo és Lok helységek között. E fensík felszíne leg-
magasabb a tiszai részen, hol magassága 130 m. (Títeln
helység magassága 84 m.) és Mosorin és Villovo felé hul-
lamosan süllyed; a szélső nyugoti partján van Knityevac
113 m. magasságban.

Felső Bácska közepé táján előforduló emelkedés
északnak tovább tart egész a Kárpátokig, oldalain pedig
kisebb vagy nagyobb lapályok terjeszkednek, melyekben
a Duna és Tisza foly. E terület hosszában mindkét fo-
lyónak iránya majdnem egykötű. A köztük levő terü-
leten számtalan nagyobb és kisebb mocsár van, melyek
közül egynemely valóságos tónak mutatkozik. Külön-
sen sok mocsár van Bácskától közvetlen északra. Tele
van velők rakva Szeged, Majsza és Halas vidéke. Kö-
zülök sok mocsárnak szóda kivirágzásáról már Szabó
József is írt**) és bebizonyította, hogy a magyar szódá-
vidékhez tartoznak. Bácska legészakibb részén, a Jan-
kovác környékén levő mocsarak a majsjai és halasi mo-
csarak láncolatának a folytatásai. E mocsarakra nézve
Szabó J. megjegyzi, hogy a Duna vagy Tisza felé való
lefolásukat sehol sem lehet észrevenni.

A bácskai mocsarak legnagyobb mennyiségben Zom-
bor környékén vannak. Emeltté értekezésem ezeknek
volt szánya. Ugyanabban kimutattam volt, hogy ezek a
mocsarak is a magyar szódavidékhez tartoznak. E mo-
csarak nagyobb részének a Kigyós-Mosztongán át lát-
ható lefolásuk van a Dunába.

A magyar szódavidékhez tartoznak a Szabadka
környéki mocsarak is, melyek közül legismertesebb az
ugynevezett Palicsi-tó. A szabadkai mocsaraknak lefo-
lyását egy irányban sem vehetni észre.

*) Lásd „Bácska” 1884. évfolyamában „A Zombor vidéki mo-
csarakról”.

**) „Vorkommen und Gewinnung des Salpeters in Ungarn” a
„Jahrbuch der k. k. geolog. Reichsanstalt. 1850. I. évf. 2. sz. 331. l.

Felső Bácskának Tisza vidékén levő mocsarai
nagyobbrészt közvetlenül a Tiszával van összekötve; e
miatt ott alkalmatlanabbak a viszonyok a szóda gyűj-
téséhez.

Alsó Bácska nyugoti részén levő nagyszámu apró
mocsár sem alkalmas a szóda gyűjtésére, mivel ritkán
vannak hosszabb időn át elszigetelve, és mivel mester-
séges csatornák útján, de különben is folytonosan le-
folynak.

Másképp áll a dolog alsó Bácska keleti részén. Itt
különösen a volt Csajkás kertületben ismét sok és nagy
mocsár van. Legnagyobbjaik Gyurgyevó, Kovil-Szt.-Iván
és Mosorin közti területen vannak. Az alsó két község
között találjuk az Orolia nagy mocsarat, melyet egy
völgy, Gyurgyevótól keletre, a Dévény-mocsárral köt
össze. Mindkét mocsár vize tele van szódával, ezért
körülöttük kivirágzás is történik. Ez okból tartozik a
volt Csajkás kertület is a magyar szódavidékhez. Rendes
körülmények között e mocsaraknak nincsen lefolásuk,
de ha a Tisza megárad, akkor a Dévény is megtelik
vízzel. A Zsabya körüli mocsarak még szorosabb össze-
kötöttségben vannak a Tiszával, épp úgy a Csurogtól
délre a Tisza közvetlen közelében fekvők.

Egész Bácskában csak felső felének a közepe —
mely Telecska néven Szabadkától délnek a Ferenc-esa-
tornáig terjed — az egyedüli terület, mely mocsaraktól
ment. A Telecska, mint azt a „Zombor vidéki mocsar-
rak” című értekezésben föleltem, az öt környező
szomszédos és mocsarakkal fődött talajnál újabb geo-
lógiai képződmény. Itt azelőtt az eredeti talaj is mocsar-
ras volt, mint Bácskának a többi részén, de későbbi
löss-lerakódások betöltötték e talajt mocsarairaival egytt
és ez által Bácska ezen részének egészen más alakot
adtak.

Az ezen mocsarakban levő víz a légköri csapadé-
kokból származik. Midőn az eső a földre esik (vagy a
hó elolvad), akkor egy része a felszínről a talaj bel-
sejébe szivárog kisebb vagy nagyobb mélységre és ezt
a föld úgy tartja magában mint a szivacs. Ez az ugy-
nevezett talajvíz. Majdnem valamennyi kút innen kapja
vizét. Az eső másik része a felszínen marad és maga-
sabb helyeiről alacsonyabbakra foly. Így képez az eső
maganak érmedreket, melyeken át a patakba és fo-
lyókba jut.

Mennyi víz szivárog be a földbe és mennyi ma-
rad a felszínen, rajta tovább folyva, az főképen a talaj
felszínének fizikai tulajdonságaitól függ. Ha a talaj a vizet
át nem bocsátja, akkor a víz beszivárgása meg van
akadályozva és legnagyobb része a felszínen marad.
Azon a vidéken, hol a felszín lejtője szabályos, a víz
hosszabb vagy rövidebb idő alatt érmedrek útján, melye-
ket maga vaj ki magának, a patakba és folyókba és
azután a tengerbe foly. De a hol a talaj felszíne tek-
nőalaku és rajta helyel-közeli medencék vannak, ott
az említett érmedrek némelyike a vizet ezekben a mé-
lyedésekbe vezeti, melyekből nem képes utját a föl-
színen tovább folytatni, s ha e medencék talaján át nem
hatolhat, a föld belsejébe se szivárog be, hanem meg-
marad állandóan mint mocsár.

Annak feltétele tehát, hogy valamely vidéken mo-
csár képződhessen, az, hogy van-e ott oly medence,
melynek a talaja a vizet át nem bocsátja. Valamennyi
talajnem között az agyagnak van meg e tulajdonsága
legnagyobb fokban. Az agyag Bácskában nagy mennyi-
ségben fordul elő; ez itt a legközönségesebb szántó-
föld. Éppen így tele van Bácska felszínének nagyobb
része medencékkel is, ennélfogva minden körülmény
kedvez a mocsarak képződésének. A Telecska, mely
lössből áll, mely a vizet magán könnyen át bocsátja,
mocsarak nem lehetnek. Hasonlóképpen nincsenek mo-
csarak a homokon sem, mely északi Bácskában tetemes
kiterjedésben fordul elő, különösen Szabadka környé-
kén, azonkívül Jankovától északra és Bajától délre.

Nyilvánuló, hogy a mocsarak nagysága és állandó-
sága a medencék nagyságától és aránylagos mélységé-
től függ. Minél mélyebb a medence, annál kevésbé
vannak a mocsarak kitéve az elpárolgás útján való ki-
száradásnak. S valóban Bácskában mindazon mocsarak,
melyek a legnagyobb hőségben is megmaradnak, az
aránylagos mély medencékben fekszenek. Bácskában a
legnagyobb mocsár a Palicsi-tó. Ez Szabadkától keletre
egy nagy és mély medencében fekszik, mely 10 s több
méternél is mélyebb fekvésű a városnál. Szabadka ma-
gassága az Adria fölött 114 m.; északnyugoti és dél-
nyugoti környéke még magasabb; a Palicsi-tó északi
partjának magassága csak 102 m.

Hol a mocsarak vagy közvetlen környékükön
nevezetesebb a vegetáció, ott ezen mocsaraknak agya-
gos medencéjét eredetileg vastagabb vagy vékonyabb
lápos réteg fedte. Zombor tájékán több ilyen mocsár
fordul elő. Fekete sár van a dévényi mocsárban is, a
volt Csajkás kertületben.

A mocsarak nagy mennyisége, melyek a légköri
csapadék vizét megtartják, az oka annak, hogy Bács-
kában egyetlenegy folyóvíz sincsen, melyet folyónak
lehetne nevezni a szó teljes értelmében. És az a kevés
meglevő levezető patak is, lassu folyásával és széles
medrével úgy tűnik fel az ember előtt, mint valami mo-
csár, a hogy azt a nép közönségesen nevezi is. Hacsak
kissé nagyobb is a szárazság, ezek a patakok számtalan
kisebb-nagyobb mocsarakká szakadnak szét, melyek kö-
zött a kiszáradt érmedrek fekszenek. Csakis nagy eső-

zések idején árad meg ez érmedrekben ismét a víz, összeköti a moesarak megszakadt láncolatát és egy időre megint folyó víz van előttünk.

Nyugoti Bácskának érmedrei le vannak írva a „Zombor vidéki moesarokról“ írt értekezésben. Azok északra délnek terjednek, egymással összejönnek és a Kigyós-Mosztonga folyókat képezik, mely Bukin alatt szakad a Dunába. A Zombor vidéki moesarok e folyóka által a Dunával vannak összekötve. A Kigyós-Mosztonga a leghosszabb folyó Bácskában.

Északkeleti Bácskában van a Körös patak. Ez egy darabig Bács megyének északi határát képezi és Adorján mellett a Tiszába foly.

A Zenta és Ada közti érmedrek épp ugy képeznek időszaki folyót, mely Budzsák név alatt Adánál a Tiszába ömlik.

Alsó Bácskában is a Tiszába foly a legnevezetesebb vízvezető. Utját majdnem egészen a nyugoti részen kezdő és a Tiszának tart különböző nevek alatt, hogy végre mint Jegricska bara, illetve Zsalyik a Tiszába folyják. Ennélfogva az alsó Bácska felszínén levő vizek — kivéve az aránylag kis nyugoti részen levőket — a Tisza vidékéhez tartoznak.

Hátra van még megvizsgálunk, hogy hova lesz a víz a Teleska felületéről. A Teleska talaja lösz. Valamint nem alkalmas a lösz moesarok képződésére, átbeszáló képessége miatt ép ugy arra sem alkalmas, hogy folyóvizek képezze a medrét. Ennélfogva a víz hosszú századokon át mindenfelé mély völgyeket vájt a Teleska felületén, melyek helyel-közel hegyvidéki alakot kölcsönöznek neki. E tekintetben különösen Paesér helység említendő fel, hol az ember szinte kísértetbe jön és azt kérdezi magától, vajjon a sík Bácskában vagy valamely hegyi vidéken van-e? Eme völgyek mindnyájan délfelé nyílnak és az eredeti agyagtalajig süllyednek; azért gyilkolnak és völgyekben moesarok is össze, mint az Topolya és különösen Bajsa vidékén látható, hol a völgyek abszolút magassága csak 92 m., míg a legközelebbi dombok átlagos magassága 110 m. körül van. E moesarok tájra fel eme vidék azon eredeti moesaras jellemét, mellyel az, mielőtt még lösz fedte volna, birt s miként az jelenleg a Bácska többi részében van.

A Teleskán a legnagyobb és legnevezetesebb völgy a Krivaja. Kezdetét Szabadkától délnyugatra egész Vámtelk pusztáig lehet kísérni. Délnek ereszkedve Topolya községig kisebb-nagyobb völgyet vesz fel minden oldalról, de különösen nyugotról egy nagy völgyet, mely Bajmok felől jön. Topolyától fogva a Krivaja nyugotra, Bajsának fordul, hol a Roglatica pusztáról jövő Nyári völgyvel és a nagy paesér-morovicai völgyvel találkozik. Bajsától kezdve az irány délekeleti, Hegyesnek tartva. Eme község fölött a Mély-völgyvel jön össze, mely a roglaticai pusztá nyugoti részéből indul ki és melybe déli oldalról több kisebb völgy nyílik. Hegyestől tovább délre Szeghegy és Feketehegy felé tart, hogy innen azután mint látható patak Szt.-Tamásig ereszkedjék, hol nyugotra fordul és Turia község fölött (83. m. magasságban) — széles moesarba szétömölve — a Ferencsatornába szakad. Ez a szétágazó völgy a Teleskát az eredeti talajig kimosta, melyen a Krivajának a medre van. Hol az eredeti talajnak ilyen földeten helyei mutatkoznak, ott keletkeznek moesarok, mint azt már Bajsára és Topolyára nézve említettük.

A Teleskának második nagy völgye a esantavéri völgy. Ez a sebesi pusztánál Szabadkától nyugotra kezdődik és a Csik patak medrét képezi, mely petrovozlónál mint moesar a Tiszába ömlik.

Petrovits Döme.

(Folyt. köv.)

Hírek.

Gymnasiumi új ösztöndíj alapítvány. Trefort Agost vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter úr öngyűmlőssége 1887. okt. 3-án hagyta jóvá a Stebler-Blumenthal-féle, a zombori gymnasiumhoz kötött, 500 forintos ösztöndíj alapítványt, melynek kamataiból egy szegénysorsú és jó előmenetelű zombori gymnasiumi tanuló évi 25 frt ösztöndíjban fog részesülni. Az ösztöndíjat, a tanárkar véleményének meghallgatása után, a városi törvényhatósági bizottság adományozza.

Pályázat van hirdetve a zombori járásbírósnágnál kir. járásbírói állásra 2 hét alatt.

Halálozás. Szabadságharcunk egyik ismert, nemes alakja szállt sírba a múlt héten, Rákóczi Párcsetich Zsigmond 1848—49-iki huszárezredes személyében. A meghaldogult a szabadságharc alatt édes atyjával s öccsével nagy szerepet játszott. A nagy napok lezajlása után ama meghaltó jelenet fordult elő, hogy az atya két fiával együtt volt elzárva és halálra ítélve, de kegyelmel nyerve 8 évet töltöttek együtt az aradi várbán. A meghaldogult 79 évet élt. Nyugodjék békével!

A városi bizottságokból. Élénk s érdekes ülést tartott a pénzügyi bizottság, melyen a r. k. iskolaszékek iskolafenntartási segély iránti kérvénye, pontos felszerelés végett visszaadati határozatot. Az artézi kút alapja már elfogyott s annak költségei a jövőben remélt építkezési megtakarításokból (a vágóhidnál, kaszárnyánál) fognak fődözteni. A belvíz levezető árok mely „levezető“ névűt úgy kapta, mint a finanszírozás attól, hogy miatta senkise biztos) kövel való kitalálási terve a szakminiszteriumtól pontosabb és részletesebb költségelőrányszat készítése végett visszaküldetett s a mérnöknek kiadott. Az ipariskolák költségvetése folyósított. Tagok igen szép számmal vettek részt és 3-tól 1/2 óráig együtt tanácskoztak, nem mintha ennyi idő okvetlen szükséges lett volna az eltárgyalásra, hanem mert némely városatya mindig beszél, ha van, ha nincs mit mondania. Es ez annyiból hátrányos a közügyre, hogy elriasztja azokat, akik a sok szönuhany elviseletére elegendő idővel s önmegtagadással nem rendelkeznek. — r — a.

A szabadkai csendéletből. A szabadkai közigazgatási bizottság f. hó 11-iki napon Kállay Albert főispán elnöke alatt és annak indítványára helyben hagyta Manusich Lázár polgármester azon határozatát, mellyel Sztoczek Károly alszámvevőt és a „Bácskai Ellenőr“ szerkesztőjét állásától felfüggesztette. Indítványában a főispán kijelenté, hogy ezt már előbb kellett volna megtennie s hogyha mindenki Sztoczek mellett volna is, ő ellene törne lándzsát. Ezt az összes bizottsági tagok, Gálly György gyógyszerész kivételével, egyhangulag helyeselték.

Baján Balog Árpád szintársulata e héten kezdte meg előadásait.

Árverések. Fuszko Pál temerini lakos 5635 frtra b. ingatl. nov. 20. Ujvidék. Schill Miklós torzsai lakos 12,760 frtra b. ingatl. nov. 2. Kula.

Artézi kútunkat most már 240 méteren túl fúrják. Tekintve, hogy Szegeden 246 méter mélységből kapják a vizet, ha a föld alatti rétegek itt és ott azonosak, 253 méternél mi is remélhetünk vizet, mert csak 7 méterrel vagyunk magasabban Szegednél. Zavarja egy kissé ezen reményünket az a körülmény, hogy Szabadkához képest esalódtunk, mert ott 190 méter mélységből szivattyúzzák a vizet s így nekünk, minthogy 20 méterrel alantabb fekszünk, már 170 méternél kellett volna vizet kapnunk, a mi pedig nem következett be.

Eljegyzés. Szabadkán Bihari Béla a Thalia-színház szövetkezet tagja, jegyben jár Nagy Vilma kisasszonnyal.

Városi közgyűlés. Zombor szabad királyi város törvényhatósága f. hó 18-án rk. közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. Belügyminiszteri leirat az italmérségi-jog tárgyában alkotott szabályrendelet jóváhagyása iránt. 2. Pénzügyi és gazdasági bizottság javaslata az artézi-kút építési költségei tárgyában.

Eljegyzés. Dr. Sárffy Guidó, újvidéki kir. törvényszéki bíró, jegyet váltott dr. Koecis Alajos budapesti II. ker. főorvos szép leányával, Giza kisasszonnyal.

Tartozik-e a nagypapa fának törvénytelen gyermekeért tartásdíjat fizetni? Ezzel a kérdéssel foglalkozott a napokban a Curia, mely a kérdéssel nemmel felelt. T. Zs. felperes törvénytelen gyermekének nemzójét és ennek apját gyermektartás iránt beperelte a s—i járásbíró előtt, mely mind a két alperest el is marasztalta. A kir. ítélőtábla II. r. alperesre nézve megváltoztatta az elsőbíró ítéletét, mert II. r. alperes mint I. r. alperesnek apja gyermekének ilyenmü tényeiért a fennálló törvények értelmében felelősségre nem vonható s törvényes ok fonn nem forog arra nézve, hogy II. r. alperes az I. r. alperes által nem nemzett törvénytelen gyermek tartás céljait fizetésében marasztaltassék, mert a törvénytelen gyermek tekintetében a tartás a nevelési kötelezettség annak természetes apja után anyját terhelve, nagypapára át nem szállhat. A Curia a tábla ítéletét helybenhagyta.

Öngyilkosság. Ujvidéken Csernovits Ignác 56 éves halász, családi perpatvar miatt f. hó 12-én eles késsel a saját mellébe szúrta, aminek következtében meg az nap, iszonyú kínok között, meghalt.

Névváltoztatás. Berger Vilmos szabadkai illetőségű budapesti lakos vezetéknévet „Béni“-re változtatta.

Himen. Pollhammer Antal Almásról jegyet váltott, Salsányi Jenő jankováci tanító művelt és szép leányával, Mariska kisasszonnyal.

Színház. A Thalia-színházszövetkezet Szabadkán f. hó 9-én nyitotta meg csekély számú nézőközönség előtt a színi idényt Jókainak „Aranyember“ című drámájával. A társulat a múlt héten a következő darabokat adta elő. Az arany ember, A csikós, Királyfogás, Rip Rip, A csapodár.

Mükedvelői előadás. Bács-Almáson f. é. október hó 12-én az ifjuság a veszpremi tüzkárosultak javára mükedvelői előadást rendezett. E szerint emberbaráti szeretet lelkesítette a mükedvelőket, midőn fáradságot nem ismervé, magukra vállalták ezen terhes, de szép feladatot. Emberbaráti szeretet hozta össze Almás város és környéke majdnem összes intelligenciáját az előadásra. A mükedvelők összevágó játékkukkal általános dícséretet nyertek s valóban élvezetes estét szereztek nekünk s ami a fő: a nyomor enyhítésére is jutott. Színe került: 1. „Kukli prédikációk“ vigjáték 1 felvonásban, írta Berezik A., végül „Közügyek“ vigjáték 1 felvonásban írta Berezik A. A közremüködő mükedvelők urak közt kiittint: dr. Horváth Akos ur, aki Fodor Tasilo, Gyöngyös Márton ügyvéd és Kenderfalvi Háber Ferencnek, háromféle szerepét igazán elérthü természetességgel adta elő. De nemesak e tekintetben illeti őt az elsőbbség, hanem ő volt az egésznek éltető lelke s hogy ezen előadás létrejöjt, legnagyobb részt neki köszönhető. Horváth ur az, aki kellemes és vonzó modorával, sokoldalú tudományos műveltségével igen előnyös befolyással van az itteni társadalmi viszonyokra. A többi szereplők: Piukovics Antal, Virágh István, Spielfogel Rezső, Pollhammer Antal, Stolicics Márton, Haack László és Molnár József urak megtették mindent, hogy az előadás oly fényesen sikerüljön, ahogy valóban sikerült is. Ezeket az urakat egyenkint teljes elismerés illeti. De a hölgyek is elismerésre méltó buzgósággal voltak azon, hogy feladataiknak megfeleljenek. Sücs Jolán k. a. Kis-Szállásról és Werner Mariska kisasszony Almásról, szerepüket kitünően adták elő; nemkülönben Simkó Irma k. a., Kisimrédy Pálné asszony és Tober Emma k. a. dícséretre méltók. Nem szabad még Raichheld Adolf urat, mint egyik rendezőt elfelejtenünk, az ő tapintatosságának igen sok köszönhető, hogy az előadás oly jól sikerült. Eljének azon lelkes hölgyek és derék urak, a kik oly önzetlenül a nyomor enyhítése végett fáradoztak. Tudomásomra esett, hogy a télen át több hangversenyt és mükedvelői előadást szándékoznak rendezni. Az eszme dícséretre méltó. Csak rajta. A siker el nem maradhat. Kívánatos volna azonban, az egy felvonásos vigjátékok helyett a népszínműveket pl. „Sárga esikő“, „Tót leány“ stb. előadni, a melyek, szerény véleményem szerint, még nagyobb hatással előadhatók. Megemlítem még, hogy a vidékről igen sokan jelen voltak, u. i. Kisszállásról, Madarásról, Katymárról, Tatabázáról, Mateovicsról és Kunbajáról, sőt Bajáról is voltak vendégek és mindannyian a legnagyobb meglepéssel távoztak. r. l.

Párba. Szabadkán városszerte közbeszéd tárgyát képezi, hogy a második kerületi országgyűlési képviselő dr. Horváth Mór párbajt vívott. E hír mibenlétére vonatkozólag a Közvélemény annyit közöl, hogy fővárosi ügyvéd, dr. Sz. J. a gazdasági egyesületben azt állította, hogy Szabadkán Mamusich Ágostonnal összehozalkozván, egymást tettelegesen bántalmazták. Dr. Horváth ezt megtudván, azonnal felutazott segédeivel Mácskovits Titus városi főmérnökkel és Szigethy József gazdasági tanácsossal, kik által dr. Sz. J.-t kihívta. A kihívott megnevezte segédeit, Münich A. és Krajcsik J. orsz. képviselőket, kik tárgyalásba bocsátkozván, kijelentették, hogy amennyiben ezen állítás valótlanúsága beigazoltatnék, megbízójuk kész elégtételt adni. Mint értesültünk, ezen esetben visszavonja egész terjedelmében

mindazt, amit mondott. Más oldalról meg akként értesültünk, hogy Horváth fegyveres elégtételt kér. A tárgyalások folynak.

Helyreigazítás. „Bácska“ 81-ik száma azt a hirt hozta, hogy Kúthy Mihály az ügyvédi irodáját Szabadkáról Bács-Almásra tette át. A nevezett ügyvéd másfél év előtt nem Szabadkáról, hanem Jankováról tette át ügyvédi irodáját Bács-Almásra.

Halálozás. Szabadkán Karvázy Sándor városi számvizsgáló a napokban 58 éves korában elhunyt.

Uj postahivatal. Ó-Sztapáron e hó 16-án nyitotta meg a temesvári posta- és távirdaigazgatóság kiküldötte Theisz Konrad zombori posta- és távirdatiszt a postahivatalt s átadta azt Kornay Julia kir. postamesternének.

Bankett. A magyar államvasutak szabadkai tisztikara Schuler Antal főfelügyelő és üzletvezető tiszteletére abból az alkalomból hogy Schuler a vasutnál teljesített működésének 30-ik évét tölti be, kedélyes bankettet rendezett.

A zombori kaszinó-egyleti dalárda 1887. évi október hó 22-én a zombori polgári kaszinó-egylet helyiségeiben dal- és táncestélyt rendez. Műsorozat: 1. „Hajósodal“, férfikar Eckert Károlytól. 2. Kettős a „Királyfogás“ című operetthezből, előadják: Armbruszt Gizella és Tessényi Vilma urhölgyek. 3. „Tavaszi dal“, vegyes kar Beethoven Lajostól. 4. „A lengyelek fehér asszonya“ Jókai Mórtól, szavalja Rác Soma. 5. Népdalok, Lányi Ernőtől, férfikar alkalmazta Kovács E. 6. Két hegedűszó, Bergmann Ágost zongorakiséréte mellett előadja Spath Károly ur. 7. Vegyeskar, Balfe „Cigányó“ című operájából. Zongorán kiséri Bieber Gyula ur. — Bieber Gyula és Spath Károly urak szíveségből működnek közre. A tánc alatt Herczenberger Sándor zenekara játszik. Belépő jegyek 1 frtjával Sztrilich Zsigmond ur kereskedésében előre is válthatók. Kezdeté 8 órákor.

Sajtóper. Mamuzsich Ágoston által a Bácskai Ellenőr ellen indított sajtóperben a budapesti sajtóvizsgálóbíróstól már leérkezett Szabadkára a végzés, mellyel Stoczek Károly, a „Bácskai Ellenőr“ szerkesztője felhivatott, hogy küldje be azon közlemény eredeti kéziratát, melyben Mamuzsich Ágostont, mint választási ellenkötőt különféle sértésekkel illette.

Színház.

Csütörtökön, október 13-án a „Cigánybáró“ operett került színe. Ez alkalommal a címszerepben Kövi Ede, mint tenorista mutatta meg magát. Kövinek szép, erőteljes csengő hangja van, csak az a kár, hogy a nagy erőlködésben néha bereked. Játéka ellen sok és alapos kifogást lehet tenni. Különösen azon jelenete, midőn a kincset keresi, nagyon elhibázott volt, nem is kereste azt, hanem ugy nyult hozzá, mintha pénzes szekrényéből vette volna elő. Mátray Margit szép oskolázott hangjával brillirozott, de neki is alapos hibája, hogy ugy viseli magát a színpadon, mintha a konzervatoriumban énekleckéjét mondaná fel. Andrassy Mihály (Zsupán) tulzolt játékát a felsőbb régiók többször megtapsolták. Angyal Ilus és Némethy Gizella nem különben Fehérváy köztetszést arattak. A karok bebizonyították, hogy jól is tudnak énekelni, ha akarnak. A jelmezek, a mint a színpad mondta, valóban korhűek és pazar fényűek voltak.

Szombaton Schönthan és Kadelburg vigjátéka az „Az arany halak“ adatott. E vigjátékban a régi chablon, a félreértések játszáka a főszerepet, de meglehetősen ügyes formában, ugy hogy a közönség sokat mulatott és sokat nevetett az egész előadás alatt s a megoldásban is ki lett elégtive, mert mindegyik szerelmes megkapta a maga pártját, sőt a szereplő apák is megvoltak elégedve a pártival, amit eseményük csináltak. Dombay mint Erich, ma előnyös oldalról mutatta be magát. Ugy hisszük Dombay otthonosabban érzi magát a szalonban és frakkban, mint a kothurnusban. Dombayné kedves özevgy volt, a szokott verve-vel játszott. Rakodczay, Sio, Andrassy, Angyal Ilus, Mihálka, Szentessy Ilon, Fehérváy mindannyian összevágó, szép játékban gyönyörködtették a közönséget.

Vasárnap Csiky Gergelynek a legujabb, de egyszerűsége a leggyengébb müve a „Szökött asszony“, állítólagos népszínmü adatott.

E színmüben, mely csak azért népszínmü, mert néhány silány népdalt énekelnek el benne, leszámítva egy pár jó alakot, melyet Rakodczay, Andrassy és Fehérváy jól is alakított, nincs semmi, a mi méltatást érdemelne. Elcsépt mese, erőltetett fordulatok, Wurst-práterbeli a vicek jellemzői e darabban. A hozzávaló zenét, mely egyébiránt csak annyira pászol, mint a nagybőgő a csillagos éghöz, Selley cselekedte. Nótái nem egyebek, mint innen-onnan csipkedett motívumok, még ez ugyan megboacsátható volna, mert ezt a zene nem tekintü kriminális dolognak, de hogyha valaki már csipked, miért csipked oly silányságot össze, mint a „Szökött asszony“ nótái — azt nem értem.

Műsor a legközelebbi napokra: „A mama“ Szigligeti pályadíjjal jutalmazott vigjátéka. „Rip van Winkle“, Planquette operettje. „A rab“ Szigligeti színmüve. „Sarah grófnő“, Ohnet legujabb társadalmi színmüve. „Piros bugyellárás“, Csepreghy népszínmüve. „Julius Caesar“, Shakespeare müve, korhü kiállításal.

MAGYAROK SZLAVONIÁBAN!

(Társadalmi állásuk s műveltségük.)

Röviden megemlékeztem egy cikkekében, az itt (Szlavoniában) élő magyarokról. Említém, hogy magyar szót igen gyakran hallhatni itt, következőleg magyarokra is akad az utazó. Igaz, hogy leginkább szétszórvva, de itt ott tömegesen is élnek, egyes községekben. Például Eszékhez közel mindjárt három magyar falut is találunk; de erre Szlavonia délnyugati részén szintén vannak magyar helyiségek. Megjegyzésre méltó, — hogy több, tiszta magyar hangzású névvel bir, pl. Rétfalu, (Eszékhez közel) Miklós, Daruvár,

Ez utóbíról kissé bővebben kell írnom, mert megérdemli.

Daruvár, nem annyira látogatott, de kies fekvésü fűrdőhely. Magyar hangzású neve után azt vélnök, hogy csakis magyarok laknak benne, de ezáltal megcsala látszat, mint sokszor.

Lakosai vegyesajkúak. Vannak horvátok és sokak, de magyarok is elég számmal. A vendéglőben, kereskedésekben, mindenütt beszélhetünk magyarul. Általában a közlekedési nyelv német-magyar.

Találunk itt magyar kálvinista templomot, ami magában erős bizonyíték a magyarok szót érdemlő száma mellett.

Nevét egykori tulajdonosának a Jankovits családnak címeréből vette, amennyiben ez darut ábrázol. E fűrdőhely tehát a család kastélya után Daruvár nevet nyert, az előbbi szláv Podborje helyett.

Sokan ismerik e szép vidéket, azért nem időzöm hosszan vele, hogy áttérjek újra magyarjainra.

Röviden szólván, alig van vidék erre, hol magyarokra nem akadunk. Leggyakrabban találkozunk azonban velük a terjedelmes urasági pusztákon. Magyar birtokok, uradalmi tisztek s főképp eszédek, igen nagy számmal élnek e sík s dombos vidéken. Az uradalmi tisztviselői közt is vannak magyarok, de ami meglepőbb, magyar hölgyek, mint német urak nejei — nem ritkán találhatók. Ezek közt hét bácskai hölgy lakik közelünkben.

Előnye-e ez vagy hátránya nemzetünknek — megvallom nem tudom megítélni.

Magyarok azonkívül leginkább itt az iparosok. Legtöbb magyar azonban, mint béres, gulyás bojtár stb. keresi kerényét nemcsak a magyar birtokok, hanem a németek pusztáin is.

Például Schaumburg Lippe hercegnek nagy terjedelmű birtoka húzódik a Dráva mellett, Verőcétől Szlatina és Szenkovecig, melyen igen sok magyar lakik. Szenkovec maga, terjedelmes s számos eszédekkel bíró — mint már említém egyszer — igazi magyar puszta.

Magyarokat találunk még Jankovits birtokain. Ezek is magyar puszták, magyar névvel.

Még több birtokot kellene megemlíteni, melyen csupán magyarok laknak. Szóval véreink szép számmal élnek itt, s pedig elég jó helyzetben és állásban.

Egyben szenvednek csak hiányt, — ami pedig nagy baj — t. i. iskolákban.

Vallási gyakorlatokat könnyen végezhetik, mert kath. templom sok van, — katolikusok lévén legtöbbszörre a benszülött sokak. Hanem valami kis ismeretke megszerzése nagy bajjal jár, főképp az ideát oly rossz lóban álló szláv iskolákban. Iskola köteles gyermekek tömegesen hevernek napról-napra tétlenül, vagy itt-ott járnak oly iskolákba, hol idegen nyelven tanulják a legszükségesebb tudnivalókat, melyeknek nagyrészt nem értik. Ha a szláv nyelvet megtanulják is, — elfeledik a magyart — anyanyelvöket.

Ez az egy sötét árnyoldala a szlavonai magyarok helyzetének.

Van ugyan néhány magyar iskola is az ezekhez közeli magyar falvakban, de még igen sok felé lenne szükség rá.

Egy igen derék s igaz magyar lelkű uriembert ismerik ki (nem akarom szerénységét sérteni) Schaumburg L. hercegtől a tanköteles gyermekek (körülbelül 100) szüleinek nevében iskolát kért, mit kegyesen megígérték a német nagyurak.

Mennyivel előbbre vannak e tekintetben a franciák, világos példa mutatja ezt, — egy tőlünk félórnyira fekvő fűrészgárban — melyről egyszer már megemlékeztem.

Egy év előtt még lakház nem volt mellette, ma már körben állnak a tiszta csinos házikók. Junius elején voltam ott először. Akkor szó volt arról, hogy szükség lenne egy iskolára, mert körülbelül 30 iskolaköteles gyermek van, ami mások előtt számít sem tesz.

Augusztus végével voltunk ismét ott, s az iskola már fenn állt. Októberben meg is kezdik az előadást, valószínűleg német nyelven, mert az ott lakó munkások legnagyobb része idegen.

A mi a legfő, e gyártó bíróságot, alig 4—5 évig fog csak itt működni, míg körülbelül ezen erdőrezs ki lesz irtva.

Mindenesetre példa másoknak, kik egész nemzedékeket hagynak felnőni a tudatlanság homályában.

Néhány évre, s csak kevés gyermek miatt iskolát építeni, mindenesetre nemes kedélyre, s felvilágosult gondolkodásra mutat. Hálára vannak ezzel kötelezve nemcsak a szülők, de maga az állam is, mely legtöbbet nyér azzal, ha népe, világos s helyes gondolkozással bír, mert a nemzet műveltsége, nem a tudósok nagy száma, hanem az egyszerű nép szellemi fejlettségétől függ.

Pedig pedig, messze vagyunk még ettől.

Még a meglévő iskolák sem tesznek itt eleget kötelességüknek, hogyan művelődjék hát a nép!

Im egy példa. Tíz pernyi távolban fekszik tőlünk egy falucska, hol még a felhőket elharangozzák. Legeredetibb az, hogy ezt pénzért teszik. Mintegy három hó előtt jött onnét egy egyszerű polgárember, s kért az uradalomtól némi díjazást, mert ugymond elharangozzák a vészfelhőket, s így az uraság is biztosítva van. S mikor a jámbort észre akarták téríteni, sőt kinevették, ő meg nem tudta érteni, hogyan lehet valaki olyan ostoba, és ezen nevet. Szegény ember, pedig nemcsak az, hanem méggyőződött egyfűgű tudatlanságáról, mert oly jégverés volt az egész vidéken, minőre 80 éves emberek nem emlékeznek.

Igy uralkodik itt még a bahona s ennyire hátra van még a nép műveltség tekintetében. Okosabb, értelmesebb embert találhatni ugyan itt a Drávántúlról jött magyarok közt, de ezeknek gyermekei szintoly tudatlanok mint a többiek, mert bizony az ilyen szegény polgár nem ér rá gyermekeivel sokat foglalkozni.

Ha az iskola végre csakugyan feléptül, ha rendes jó tanítót kap a nép, — akkor szintén nyér vele házában — mert az ilyen iskola lesz itt, az ellenségeskedések megszüntetésére, az egyetértés kieszközölésére, s — végre mint minden iskola — a jólét emelésére.

Mariska.

KONSTANTINÁPOLYBÓL.

(Levél a keleti utból.)

Régi óhajításom volt látni az aranyos Keletet, gyönyörködni eleven tarkaságában.

Nagyon kedvemre támadt tehát a magyar kir. államasutak városi menetjegy-irodájának keleti útjára, tevékeny főnökének: Schwimmer Pálnak rendezése mellett.

Az, a ki már magányosan többször utazott, különösen ha Keleten is bolyongott s utazása közben az elfáradásig belesodorodott mind ama bonyodalmakba, me-

lyeket a csaknem városként kisebb-nagyobb mértékben változó pénzláb, az eltűnt életmód és az utnak egyéb apró-eseprő kényelmetlenségei szűlnek, az nagyban méltányolhat egy olyan vállalatot, mely mindenről előre gondoskodik, úgy hogy a résztvevők egészen az ut élvezetének adhatják át magukat, annélkül, hogy az ut tövisi bántanák, noha elégedetlenek még így is mindig lesznek.

Alexandriát, hol előtűnt az arab nép-élet jelentkezett először, a Kairóban s vidékén töltött emlékezetes napokat, sőt magát a keresztények, mohamedánok és zsidók által egyaránt szentnek tartott várost, Jeruzsálemet is feledjük a hitben gyökerező nagy emlékeivel, mikor hajónk az égnék büszkén emelkedő minaretek városához a nagy és fényes multu Konstantinápolyhoz közeledik s az Aranyszarv kék vízében horgonyt vet.

Ép akkor érkeztem meg, mikor a nap búcsúesőjébe égett az Aja Sofia magas kupján, arany féldisznán. Kelet napja aranyosabb, bibortíze égből. A művezinek inára hívó szava fölesendült sok helyen s az Aranyszarv levegőjében nagy akkorddá olvadt össze. Allah dicsőítésére csüdes est volt, a víz legkisebb fodrot sem vetett. A holdfény nem engedte, hogy az alig megpillantott szép város homályba merüljön szemünk elől.

A hajóból nem szállunk ki s élveztük a csillagos estét. Éjet, míg az álom pilláinkat nyugalomra nem zárta le. Csak akkor, midőn azt a búvós esti képet láttam, csak akkor értettem meg helyesen a „Föv. Lapok“ szerkesztőjét, ki Konstantinápolyt „világsejő város“-nak nevezte. Ki találhatna ennél jobb jelzőt?

A konstantinápolyi magyarok, bennünket üdvözlendők, feljötték a hajóra. A vér a vérhez legjobban vonzódik a távolban. A jó török nép is sűrű csoportokban hullámozt a parton fel s alá. Többször tapasztaltam már utazásaimon, hogy szeretik a mi néptünket, de ez a szeretet gyakran csak kíváncsiság, szóbeszéd. A török népnél mást tapasztaltam; ennél több az érzés, kevesebb az íres szó.

Vajjon ki ne örülne azon, ha idegenként s nagyobb rajban egy világvárosba teszi lábát s ott nem csak a város feje, hanem egy még mindig nagy birodalomnak uralkodója is tudomást vesz erről, s mi több jó indulattal éreztetve vendégszerető asztalhoz is hív.

Konstantinápolyban ily megtiszteltetésben részesült utazó társaságunk. Mazhar basának, a város kormányzójának meghívója, melyet Abdul Hamid szultán meghagyásából küldött szét, így szólt: „Le Préfet et Gouverneur de la Capitale prie (cim) de sui faire l'honneur d'assister au Banquet qui aura lieu Lundi prochain, 3 octobre, a 6 heures p. m. Salle des Petits Champs.“

Valóban fejedelmi volt ez az estebéd. A fényesen kivilágított s virágokkal feldisztett színház nézőterét betöltötték a nagyban megerhelte asztalok. A páholyokat társaságunk nótájai foglalták el, kiknek nagy virágokréttákkal, frissítőkkel és édességekkel szolgáltak.

Mint egy varázsittésre hangzott fel a Rákóczi-induló, melyet felváltott a török és az osztrák néphimnusz. Megtapsoltuk a szultán által odarendelt katonai zenét zajosan.

Az első pohárköszöntőt Blanche bej, a VI-ik közgazgatási kerület főnöke mondta az asztalfőn török nyelven. Megemlíté, hogy az Ottomán birodalomban a vendégszeretet régi erény, s ő szerencsésnek érzi magát, hogy szultán ő felségének kifejezett jó indulatáról biztosíthat bennünket s a poharát irtitja az osztrák-magyar s török birodalom közti jó viszonynak fenntartására, ápolására. Beszédét gr. Széchenyi Ödön basa tolmácsolta magyarul. Borostyáni Nándor irótársunk, a török szultán és a magyar királyt együtt éltette, megköszönve a szíves török vendégszeretetet. A gyönyörű pezsgő által árasztott jókedv, Arif Bey pérai kormányzó, Kvassay osztrák-magyar konzul, különösen Chékik bej, Munir bej, Mehemed bej a szultán szárnysegédei, gr. Széchenyi Ödön tábornok, Forni commandeur, Rappaport s más meghívott török és itteni magyar vendégek lekötölező szeretetreméltósága, barátságossága, életfogytig emlékeztetéssé teendik ezt az estélyt a 115 magyar turistának, kik szerencsésnek voltak annak részesei lehetni. Rokonszenyből valamennyien a festői török fezt viseltük.

A kíváncsiabbak számára idejegyzem a menüt is: „Diner du 3 octobre 1887. 15 Moziharm 1305. Hors d'oeuvre Potage consommé, Royale, Beurre à l'Orientale; Bar à la remoulade; Filets de Boeuf financière; Côtelettes de Cailles aux pois; Haricots panachés; Dinde, Perdreaux, Bécassines rotis; Salade Parmentier, Pilaf aux Truffes; Croutons aux fruits suprême; Genoise glacée framboises; Dessert.“ Az egyes étkekhez járultak a következő italok: Scherry, Nierstein-S-t. Julien. Hermitage d'Erenkeni. Champagne Chypre. Liqueurs. Ugy halljuk egy teríték, vagy adag, husz forintjába került a szultánunk.

Az estebédet fényes tűzijáték követte idonkint ágyu szóval. Konstantinápoly amúgy is már csodaszép, sötétzöld magas cyprus fáival, melyeken a felkelő és letűnő nap alig képes áttörni; már a színes görögützekben égvé egyes városrészei olyan képet nyújtottak, melyet nem lehet feledni.

A török-magyar barátkozás s a kölesönös szeretet áradozása a tűzijáték után érték el a tetőpontot.

Chékik bej, a jól megérdemelt érdemejellekkel ékes mellű fiatal, nőlen ezredes (a nők nagy tisztelője, kedvence.) örömben úszott, hogy velünk egyenkint is szólhatott, kezét szoríthatott. Nagyon rokonszenves alak; mindjárt megszerettük, jól tudva, hogy ő is szeret minket.

Álmoként tűnő rövid órák, vig percek voltak ezek. Elmúltak.

A török népet nagyon megszerettem. Egy-egy népes kávéházban, együtt nárgilézve, órák hosszágig is el barátkoztam velük. Ha azt kérdeznék tőlem valaki mondjam meg egy-két szóval, milyen a török nép? azt felelném: becsületes, vallásos. Nem siet, de nem is ideges. Ha a török és magyar már századokal ezelőtt egymást jobban megérti, bizonyára mindkét népek ma jobb sorsa volna.

Eltettük Abdul-Hamid szultánt, mikor a plewnai hős, Ozman pasa társaságában szelámlikra ment az általa épített Hamidié mecsetbe. Fuad pasa által meg is köszöntette éljenzésünket. Kegye következtében, megnyitlak előtűnt a Dolma-Bagdse, Begler bej s más eszárú márványpaloták is, hogy keleti pazar fényességükkel szemünket kápráztassák. Mint varázsóra pattantak le előtűnt a régi szeráj zárai is, hogy láthassuk a török eszárók gazdag kincses tárat. Szoliman szultán fényes boglára, égő gyémántok, nagy darab rubinok, fényesen zöld smaragdokkal most is tündököl, mint tündöklött egykor ura fején, mikor nálunk hódított.

Cigarette-el, (édes vízzel és fekete kávéval kínálta meg fényesen öltözött teremtszolgák a régi szerájban. Csak úgy csillogtak az arany fűdzsa tartók ékkövei kezünkben. Itt is éreztük és kellemesen tapasztaltuk, a török és magyar rokonszeny melegét. Az orosz érzületű lapoknak természetesen mindez nem tetszett.

A Konstantinápolyban töltött emlékezetes napok alatt, utazó társaságunk kisebb része az osztrák-magyar nagykövet: Calice Henrik báró vendégszerető asztalához is megvolt hívva. A ház úrnőjének szeretetreméltóságát, lekötölező nyájasságát szintén szép emlékeink közé fogjuk mindig sorozni.

Október 4-kén a honfiai kegyelet adóját róttuk le; megkoszorúzza Rákóczi Ferenc fejedelem sírkövét. A díszes koszorú széles, nemzeti színi szalagján ez a felirat áll: „II. Rákóczi Ferenc szabadsághős-emlékének, a Keleten járó magyarok.“

Vértesi Károly.

Naptár.

Október.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
18 Kedd	Lukács ev.	Lukács ev.	6 Tamás v.
19 Szer.	Ferdinánd	Ferdinánd	7 Sergius
20 Csüt.	Vendel, Fel.	Vendelin	8 Pelagia
21 Pént.	Orsolya	Orsolya	9 Jakab ap.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: BITTERMANN NÁNDOR.

NYILTTÉR.*)

Válasz

a „Bácska“ okt. 7-iki számának nyilttérben megjelent nyilatkozatra.

Paul László, Eichinger Ádám és Kukula Antal urak engem nyilatkozatukban a legsértőbb kitételekkel illettek.

Hogy megérdemlettem-e, és én rám illettek-e azon kitételek — tájékozásul az előzményeket, legjobb hitem szerint leírván — a t. közönségre bízom.

Kukula Antalné. tanító és nőm egymásközt egy-egy sértő levelet váltottak. Asszony dolog, nem avatkoztam bele.

Megjegyzem itt, hogy mindkét részlől a sértő levél — mint a nyilatkozatok indító oka — elmarad, ha Eichinger tanító, szekundánsnak felsapott kolléga ur nyelve el nem jár. Ő itt is, ott is a jó barátot színelve, a híreket ide-oda hordta, lévén ő bórharang.

De ezen civódás csak asszonyi civódás marad és a t. olvasó közönség elé sola sem jut, ha egy már-már megveszte ismert cégéres botrányhajhászó, henegegő skribler, ravasz keze bele nem ártja magát. Ez ember Paul László, ismeretes firma; tudni róla, hogy amerre jár: botrány követi nyomdokát.

Ezen előzmények után áttérek a tárgyra.

Kukula Antal segédei: Paul L., Eichinger Á., mint nyilatkozatukban maguk is elismerik, hozzám reggel. 1/8 órakor jöttek, tehát oly időben, mikor nékem éppen iskolás gyermekeimet templomba vezetnem és mint kántornak az istentisztelet alatt elkértilhetlenül orgonálnom kell. Ezt Eichinger, mint tanító, jól tudja; de tudta ezt Paul is.

Az időt úgy szándékosan kiválasztva, oly kihívó modorban követelték tőlem az általam sem nem irt, sem nem concepiált és nem is Kukula Antalnak szóló levél tartalmának elismerését, hogy kénytelen voltam őket illetlen magukviselete s jogtalan követelésük miatt rendre utasítani. De midőn e felszólításom dacára is a tisztas segédurak kihívó, illetlen magaviseletükkel föl nem hagytak, sőt holmi szemhunyoritással engem továbbra is saját házámban insultáltak: kénytelen voltam őket házámból — mit minden önzertes ember is megtett volna — kiutasítani.

Csak később vettem észre a rókák szándékát! Ők szándékosan 1/8 órai idő választással, midőn engem kötelességgem templomba hí, illetlen kihívó modorukkal és minden szekundánsi formaságot teljesen nélkülöző s így engem szándékosan bosszantó, föllépésekkel azt akarták elérni, hogy én őket házámból kiutasítván — mint kiutasított párbajsegédek — ők is az újság hasábjain meghurehossanak. Gyönyörű jellemvonás! Különösen Eichinger tanítótól szép, ki ahelety, hogy 1/8 órakor tanoncát, mint róm. kath. tanítóhoz illik, a beharangozókor templomba vezetné, a köznépv botrányára a szekundánsok fontos szerepében futkos.

De különben is Paul L., Eichinger Á. szekundáns urak ezennel vegyék tudomásul, hogy én egy kath. tanító (ki tudja azt, hogy vallásunk a párbajozást határozottan kárhözhatja) és családtagja vagyok; párbajt nem fogadhatok és nem is fogadok el, különösen akkor nem, midőn megvagyok arról győződve, hogy én senkit sem bántottam meg; sértő kitételeiket pedig szemök közé visszavágom. De ha ők segédeskedéseik közben az illem határain belül maradnak, a kiutasítás helyett, tőlem telhető felvilágosításban részesülnek vala.

Kukula Antal ur nyilatkozatára azt válaszolom, hogy én őt sohasem bántottam meg s nem is volt szándékomban; ő csak félre lett vezetve Paul és Eichingertől; mert ha ő tudja vala, hogy segédei minősíthetlen viselkedése miatt maradt el a tőlem kitéhető felvilágosítás, a „Bácska“ nyilttérbe — feltételezem róla — nyilatkozata nem kerül.

Ezek után t. Paul, Eichinger, Kukula uraimék! én részemről az ügyet befejezettnak nyilvánítom; egyszerűsmind az elmondottak után az ítéletet a t. olvasóközönségre bízom. És hogy állásomat meg nem érdemlő haszontalan tanító vagyok-e? azt nem Eichinger szekundánsnak fölesapott kollégámra, hanem az illetékes hatóságra bízom. Végül, mert a párbajt el nem fogadtam, azért gyáva honpolgár vagyok-e? azt egyházi és világi törvényeink itéljék meg.

Ezen után több szavam nincs.

Bács, 1887. október 14-én.

Pennavin Alajos,

bácsai kántortanító.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felhívás.

Bezdánban alakulóban lévő takarékpénztár, alakuló közgyűlését **folyo évi október hó 22-én délután 3 órakor** Bezdánban az olvasókör helyiségében fogja megtartani, melyre a részvény aláírtakat külön levélben is meghívta.

Ezen alakuló közgyűlésen minden egyes részvény névértékének 30%-a a kereskedelmi törvény 159. §-ának 3. pontja értelmében befizetendő lesz.

Tisztelettel felhívhatk tehát a részvényt aláírtak, hogy a mennyiben az alakuló közgyűlésen megjelenni s a fizetést ott eszközölni nem szándékoznak a fizetést Zomborban: Henneberg Sándor ügyvédnél, Bezdánban: Ácsy János vaskereskedőnél legkésőbb f. hó 21-kén déli 12 óráig, annál inkább teljesíteni sziveskedjenek, mert különben kénytelen lesz az alakuló közgyűlés a késedelmezokra a kereskedelmi törvény 169. és 170. §§-ának alkalmazását kimondani.

A Takarékpénztár alapítói:

Schwell Titus, Henneberg Sándor, Tavasy Lajos.

3127. sz.
kig. 1887.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megyébe kebelezett topolyai járáshoz tartozó Bajsa községben elhalálozás folytán üresedésbe jött község orvosi állásra ezemel pályázat nyitattik.

Ezen állás javadalmazása következő:

1. készpénzfizetés 650 frt.
2. 20 kr nappali, 40 kr éjjeli látogatási díj.
3. hullaszemle 20 kr.

Kézi gyógytár tartásra kötelezett.

Felhívattván a pályázni szándékozók, miszerint az 1883. évi I. t. c. 9. §. illetve 1876. évi XIV. t. c. 43. §-ában megkivánt képzettségi igazolványokkal felszerelt kérvényeket **folyo évi november hó 20-ik napjáig** alulírott főszolgabíróhoz nyújtsák be, mivel később beérkező folyamodványok a f. évi november hó 30. Bajsa község-házánál megtartandó választásnál tekintetbe vétetni nem fognak.

Ujoman választandó orvos állását azonnal elfoglalni tartozik.

Topolyán, 1887. október 7-én.

Császár Péter,
főszolgabíró.

3-2

Sirkoszorúk.

Értesitem a t. c. közönséget, hogy a **mindenszentí ünnepek** alkalmával alulírott nál kaphatók a

legdiszesebb sirkoszorúk

a lehető **legolcsóbb** ár mellett.

Azonfelül mindennemű legszebb és legjobb gyümölcsfákat, valamint Gleditsziákat is.

Schlägel József

3-3

műkertész,
bajai-út, a Zsivánovits-féle kertben.

5272. szám.
kig. 1887.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye palánkai járásához tartozó Bulkesz községben leköszönés folytán, a község orvosi állomás üresedésbe jövén, ennek választás útján leendő betöltésére ezemel pályázat nyitattik s a választás határidejéül **f. évi november hó 21-ik napjának reggeli 9 órája** Bulkesz község-házánál kitézetik.

Ezen állomás 400 frt készpénzfizetés, 20 kr látogatási, 30 kr rendelvényi és 20 kr halott-kémlesi díj javadalmazással van egybekötve s kilátás van arra is, hogy a fizetés esetleg 600 frtra fog emeltetni, mi azonban a megválasztandó személyétől feltételeztetik.

A megválasztottnak kötelessége leendő házi gyógytárt tartani.

A pályázni kívánók felhívhatk, hogy a törvény értelmében felszerelt s a magyar és német nyelv tudását is igazoló kérvényeiket ez évi november 15-ig alulírottához nyújtsák be, miután később benyújtott folyamodványok figyelembe vétetni nem fognak.

Német-Palánkán, 1887. évi október 10-én.

Csupor,
főszolgabíró.

3-1

Szenttamáson a róm. katolikus templom-téren egy bolthelyiség lakházzal együtt azonnal bérde adandó, mely már 30 év óta áll fenn mint fűszerkereskedés, bővebben tudakozhatni a tulajdonosnál.
Gaal testvérek.

3-1

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a

HOLLÄNDER-féle

KALAP- és CIPŐ-RAKTÁRT

megvettem, s a raktáron levő kalapokat olcsó ár mellett végleg eladom.

A cipő-üzletet pedig Holländer ur vezetése alatt a régi helyiségben fentartom, s fő törekvésem leendő, becses vevőim bizalmát s megalégedését jó, olcsó s szolid minőség, s kiszolgáltatás által kivívni, s állandóan megtartani.

Ez üzletben egy vas pénzszekrény olcsó ár mellett kapható.

Minél számosabb rendelvényeket kérvén, maradtam kitünő tisztelettel

Loschitz I.
ezelőtt
Holländer J.

3-3

4080. sz.
1887.

Árverési hirdetmény.

Alulírt az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közbírré teszi, hogy az apatini tek. kir. járásbíróság 2645. sz. végzése által Ó Sztapár községére végrehajtató javára, Belyanszky Mela bresztováci lakos ellen 1387 frt 16 kr tőke, ennek 1887. év július hó 4. napjától számítandó 8% kamatai és járulékaik erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 952 frtra becsült 34 hold kukorica terméshől álló ingóság nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 4080/1887. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Ó Sztapár határában levő Orastya pusztán leendő eszközzésére 1887-ik évi október hó 26. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron aul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Apatinban, 1887. évi október hó 16-án.

Az apatini kir. járásbíróság.

Hirdetmény.

A pacséri határon — Ó-Morovica községhez 1/4-ed órai távolságra — lévő szálláson, van pár ezer darab magról nevelt, ültetni való, 5 éves **ákácfa** eladó.

Ára — a vevő által válogatva, de költségemre kiszedve s ültetésre alkalmasan megnyesve — **darabja 20 kr., 100 darab 16 frt.**

Megrendelések alulírottához Zentára intézendők.

Rezsny Aurél,
pacséri közbirtokos.

3-3

Varrógépek heti 1 forint részletfizetés és 5 évi jótállás mellett.

GOLDFAHN SÁNDOR

divat- és rövidáru, norinbergi, lámpa, tükör- és porcellán-edény raktárában. Zombor, fő-utca.

DITTMAR-féle

felülmulhatlan világítóerővel. Ezen fésű (36" égő = 80 gyertyavilágítás) 20 dekagramm petrolumot fogyaszt;

asztali-, függő- stb. Egyben szerencsémnek tartom a

porcellán-edény

tetemesen kibővíttem, különösen

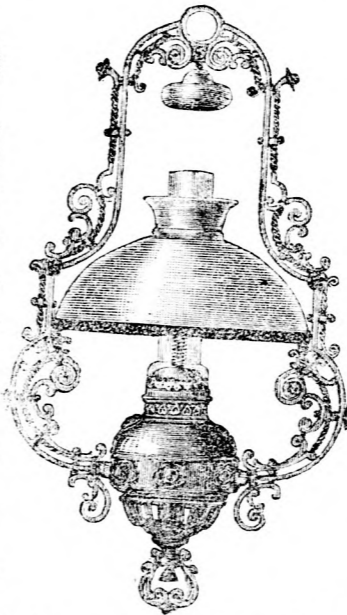
asztali-, tea- és

varrógép-

melyben mindig készletben tartok legjobb minőségű Wheler-Vilson-, Howe- és Singer-féle varrógépeket, melyeket

5 évi jótállás és heti 1 forint részletfizetés mellett árusítok.

Porcellán-edény rendkívüli olcsó árban.

„NAPÉGŐ LAMPA“

nyes világítást aránylag rendkívüli olcsó menyiben a lámpa óránként csak továbbá ugyanitt kapható mindenféle

és fali-lámpa

n. é. közönség értésére juttatni, hogy

raktáromat

nagy választékban tartok:

mocca-szervizeket

doman.é.közönségfigyelmébe ajánlani

raktáromat,

Dittmar-féle „napégő lámpa“.

Toneth-féle nádszékék.

Üzlethelyiségem csakis Tarczay-féle házban.

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek szives tudomására juttatni, miszerint a **Tarczay-féle** házban lévő

női ruha bizományi raktárom

a jelenlegi és a közelgő téli évadra a legdivóbb párizsi és berlini mintákkal a legnagyobb választékban el van látva.

Nem kiméltem semmi áldozatot, hogy tisztelt vevőimet őszi és téli kabátokkal, jaquet, esőköpeny, paletot, dolmán, mantil, utazóbunda, karmantyúkkal gyermekek és felnőttek számára is, a legjutányosabb áron kiszolgálhassam.

Végül van szerencsém a nagyérdemű közönség figyelmét jól berendezett férfi- és gyermekkalap- és sapkaraktáromra felhívni.

Becsés pártfogásért esedezve, vagyok teljes tisztelettel

3-3

KAUFMAN S. utóda.

Üzlethelyiségem csakis Tarczay-féle házban.